

PM fra Jens Rane Holck, SF Gribskov:

Ja tak til den grønne dagsorden og drikkevandet

Byrådssalen summer af nygrønne tilkendegivelser. Nu bliver det spændende om de mange opstillede lokallister bærer mere end pyntegrønt med ind i byrådssalen?

Spørgsmålet er interessant. For vi har utroligt mange udfordringer med natur og klima i vores tid. Mængden af tiltag som kan løses i kommunen eller gennem kommunen er stødt stigende. I denne uge slog en rapport om Bevaringsstatus for naturtyper og arter fra Aarhus universitet følgende fast: Uanset opfattelsen af at natur og grønne tiltag fylder meget i snak og debat, så går det den helt gale vej ude i virkeligheden. Det afspejler på en måde fint menneskets position i forhold til naturen. Vi kan ikke tale os ud af problemer med vores naturgrundlag. Men vi kan heldigvis måle og handle. Og en god portion tålmodighed og vedvarende opmærksomhed er nødvendig til begge dele. Men vi er nødt til at handle nu og gøre flere ting på samme tid.

Jeg måber nogle gange over modstanden mod helt åbenlyse positive, grønne projekter, som vil føre os bedre ind i fremtiden og skabe en meningsfuld og tryggere fremtid for alle. Det er som om nogen har ramt en grundangst for naturen, og det er måske naturligt nok.

Klimaetforandringer er jo bare naturen der slår tilbage på vores overforbrug. Med katastrofale følger for vores civilisation. Der er helt sikkert også nogen, der er bange for at tegnebogen svinder ind. Og det vil den gøre før eller siden. Men det særlige ved klimatiltag er, at vi med dem investerer i, at vores fremtid ikke rammer den dystre endestation som industrialiseringens skinner har lagt ud for vores kultur. Vi skal bryde med retningen for at gøre det bedre.

For SF er den næste generation vores vigtigste opgave i mange henseender. Derfor er det meningsfuldt at vi beskæftiger os med disse større problemstillinger. Fordi den næste generation skal leve i disse omvæltninger. Vi kan faktisk ikke tillade os at lade være, når vi nu ved, hvad vi ved om klima og naturtilstanden. Og vi kan på egen krop se og mærke ekstremt vejr som fx den 21. juli på Sydsjælland. Erklærede antigrønne partier mente at være så kloge, at de vidste bedre end varslingsstjenesten, fordi deres egen carport ikke blev ramt. Men det gjorde de fx i Vordingborg kommune. Og det blev dyrt. Næste gang kan det blive Gribskov. Jeg må indrømme at jeg frygter vejret mere end russerne. Men visse grønne tiltag er også vigtige for forsyningssikkerheden og dermed lokal og national sikkerhed. Og så vil jeg sige, vi behøver ikke frygte og stivne i rædsel, så længe vi har massere handlemuligheder og gode ideer. Og det har vi.

Vi kan lige så godt være på forkant og aktivere personale, viden og ny teknologi i klimatilpasningens navn - også her i kommunen. Det her kommunalvalg synes at have mange partier der pynter sig med grønt. Lad mig skitsere hvad vi i SF mener, grøn politik er.

Grøn politik er...

Grøn politik er affaldssortering nær kilden i 10 fraktioner, klimatilpasning i alle former, genopretning af natur, sikring og fremgang for biodiversitet, klimatiltag med udtagning af CO2-holdig lavbundsjord som både modvirker klimaforandringer og skaber natur. Såkaldt bæveraktivisme er et andet ord for tilbageholdelse af vand som klimatilpasning mod ekstremregn. Det er selvfølgelig også formålstjenesteligt for at opremse Arresø af naturhensyn og af rekreative hensyn, som det mest lysende eksempel på det som treparten skal gøre for hele landet. Hvis ikke vi kan det, har landbruget bare ikke løftet deres del at CO2 regnskabet - og det skal de. Basta. Om ikke andet skylder de fiskerierhvervet noget. Målet var jo oprindeligt en ensartet klimaafgift.

Grøn politik er forsyningssikkerhed med vedvarende energi, vindmøller og solceller, som selvfølgelig opnås bedst med lokalt ejerskab. Folk kan vænne sig til skorstene, gylletanke, gynger og karuseller så længe de tjener penge på dem. Lokale, private og sociale initiativer giver utrolig god mening, når vi samtidigt er fjernvarmekunder på et elmarked som siges at være stagneret. Vi kan udvide efterspørgslen efter grøn energi ved handle klimaforebyggende og ansvarligt for forsyningssikkerheden. Flere fjernvarmeverker er i gang med at købe elkedler, der virker som batterier. Det er kun forståeligt at man bliver ked at få fjernet udsigten af en kapitalist, så lad os gøre det selv.

Med til oplistningen af rigtigt grønne initiativer kommer naturligvis sikring mod kemikalier i børneværelset, i fødevarer, alle steder. Derfor er økologisk skolemad ønskeligt. Og trepartens snu sideeffekt er jo ikke blot at få mere jord væk fra ploven men også friholdt fra sprøjen. Vi skal undgå nye generationsforureninger med en ansvarlig politik om jordkørsel i kommune og på landsplan. Alt dette er hvad man kunne kalde ansvarlig miljøpolitik og det handler selvsagt også om forudsætningerne for at igangsætte Nordkystens fremtid. Kan vi stole på de miljøundersøgelser, der ligger til grund for beslutningen, når det i sommer kom frem, at ministeriets egne embedsmænd er blevet bragt til tavshed med deres kritik?

Flere elbiler løser ikke trængselsproblemer i byerne, men det kan offentlig transport, som stadig med hestelængder er mest klimavenlig (men brug da gerne elbiler til at sparke gang i efterspørgslen – de kan jo slukkes og batterierne virker fint, når vi mangler varme). Det sidste jeg nævnte om tilgængelighed for mennesker fx omkring Arresø er undervurderet af mange, men på mange måder er det nøglen til alt det andet. Så længe der er offentligt tilgængeligt kan de fleste grønne tiltag forsvares. Derfor støtter vi indtil videre Nordkysten fremtid som skaffer adgang langs kysten, men altså kun under forudsætning af, miljøvurderingerne er tidssvarende og holder vand.

Men et særligt emne er endnu vigtigere for os alle sammen.

Vi har en utrolig værdi liggende under fødderne i drikkevandet. Uden det er vi intet.

Drikkevand og grundvandsparker:

De få ejer jorden og de få kan derfor påvirke problemet. Men det er faktisk en sag for alle, hvad vi gør ved vores fælles drikkevand.

Derfor mener SF vi skal stramme op på lemfældig praksis, som kan have følger for vores drikkevand. Man fornemmer at forskere end ikke tør beskrive problemet sande omfang.

Der er selvfølgelig regionens håndteringer af konstateret forurening. Regionen aner ikke hvad de skal gøre. De burde have flere ressourcer, men det er et valg, jeg ikke stiller op til.

Men før vi bare kan sige ”stop alt andet og red drikkevandet”, fx med en kæmpe grundvandspark, er der, påstået, en række gråzone-problematikker:

- Landbrugets brug af pesticider er fundet i vores grundvand og industrien har beskyttet sig med at de har ændret pesticider. Nu bruger man nogle andre typer som desværre antageligvis nedbrydes til evighedskemikalier, varianter af såkaldt PFAS. Disse biologisk unedbrydelige giftstoffer bliver vores fælles problem uanset den oprindelige hensigt. Mijøministeriet har netop forbud 33 pesticider som nedbrydes til PFAS-stoffet TFA, ud af et forsigtighedsprincip men det er ikke alle. Alle målinger har vist at pesticider uden undtagelse nedbryder til PFAS med tiden, så SF siger, man kan lige så godt forbyde alle med det samme.
- Slam fra forsyningen har i perioder været kørt ud på markerne til fortynding - heldigvis ikke lige nu, fordi koncentrationen er for høj, men selve ideen om at fortyndes sig ud af forurening burde vi have forladt for længst, lige som vi forlod de høje skorstenes politik i 1970'erne. Slammet indeholder al det PFAS vi skyller ud fra vores husholdninger, teflonpander, etc.
- Fortyndingsproblematikken er vanvittig fordi grænseværdier for jord og drikkevand er vidt forskellig selv om drikkevand som bekendt består af regnvand som er sivet ned igennem de øverste jordlag, hvor den især i forbindelse med PFAS udvasker til grundvandet. Det giver ingen mening at miljøbeskyttelsen af drikkevand ikke har forrang. Den sag kan formentlig føres hele vejen til menneskerettighedsdomstolen. Og det gør vi gerne hvis ikke vi kan opnå politiske forbedringer i en pinlig, langstrakt politisk sagsbehandling her i kommunen. Borgmesteren og forvaltningen sylter sager om vores drikkevand lige nu i Gribskov kommune. Mens de seneste forureninger langsomt siver mod grundvandet.
- Jord fra byer køres alt for lemfældigt ud på marker uden miljøkontrol, selv om dele af loven er stringent og taler om nultolerance for Kategori 1 jord, så kan gamle cirkulærer stadig fortolkes (kommunen gør det) som ren jord ifølge Sjællandsvejledningen, dvs. papirer fra amternes tid, der taler om Klasse 0-jord. Protestbevægelser og

billedokumentation har bevist at såkaldt ren jord af klasse O i hvert fald ikke er ren, når den forlader juraen og rammer virkeligheden. Men hvem ved hvad der i virkeligheden er gravet ned derude. Det er beskæmmende at nogen kan finde på det.

I SF siger vi: I virkeligheden er der ikke tvivl. Vi skal beskytte grundvandet uanset. Vi kunne starte med at forvalte som i vores nabokommuner i jordsager. De undersøger om jorden er ren efter miljøbeskyttelsesloven, noget jeg har kæmpet for i 4 år i Gribskov. Det er absurd teater.

Vi har dog stadig styrkepositioner tilbage som kan bruges i de verserende forhandlinger om grøn trepart og det kommende drikkevandsudspil. Og vi har givet et kraftigt signal, om at andre kommuners forsyninger er velkomne til at beskytte og benytte vores drikkevand. De venter nok på et andet Byråd - et mere grønt byråd i Gribskov kommune. Og hvis vi griber det rigtigt an, kan vi også nå at blive hjemsted for en meget rig og snart knap ressource. Gribskov som eldorado for biodiversitet og drikkevand. Men så skal vi handle hurtigt og kræve stop for tvivlsomme kemikalier på vandoplade og jordkørsel fra byggegrunde i byer langt væk. Hvad skal det dog her? Loven burde anføre at byggejord bliver på matriklen, som minimum i ophavskommunen og kun i særlige tilfælde deponeres i regionalt godkendte centre for deponi.

Jeg vil vove at påstå at det er tegnebogen som har dikteret gråzonen i den forretning efter amternes nedlæggelse. Vi skal naturligvis progressivt tilbage til stærk kontrol med jord og miløsager i det hele taget. Og nej, et ubæredygtigt forretningsliv kan ikke løfte os ud af industrialiseringens fejlrangete skinnepar. Nu skal vi skal bakke lidt tilbage, skifte skinner og følge sporet mod en grøn verden, med mindre vækst, mere trivsel og flere meningsfulde oplevelser med livet i naturen.

I den verden sætter vi høje miljøstandarder for at blive rige. Og vi har alle muligheder for at blive foregangskommune. Men det gøres ikke med pyntegrønt.